

Koranens övergripande syften i Surah al-Fatihah enligt mufasssirun

Al-Fatihah klargör islams övergripande mål — de stora syften som mänskligheten behöver känna till för att förstå livets hemlighet.

Den som söker svaret på de stora existentiella frågorna — *varifrån? vart? varför?* — finner dem tydligt uttryckta när han förstår islams högsta mål. Dessa mål framträder allra tydligast i Koranens centrala syften, och den enklaste vägen att förstå dem är att begrunda *al-Fatihah*. Den är "den stora Koranen", och lärda har försökt formulera vilka koraniska syften som sammanfattas i denna sura. De har uttryckt sig på olika sätt, men är i stort sett överens om innehållet. Vissa menar att syftena är tre, andra fyra, och några fler än så.

Här följer tre klassiska modeller som visar hur *al-Fatihah* bär Koranens huvudsyften och sammanfattar islams stora riktlinjer — de riktlinjer genom vilka människan förstår sin identitet, sin verklighet och sin uppgift i livet.

Fakhr al-Din ar-Razis fyra huvudsyften

Ar-Razi menar att Koranens syften är fyra:

1. Teologi (ilahiyyat)
2. Det kommande livet (al-ma'ad)

Koranens övergripande syften i Surah al-Fatihah enligt mufasssirun

3. Profetskapen (an-nubuwwat)
4. Guds beslut och förutbestämmelse (al-qada' wa-l-qadar)

Alla dessa återfinns i *al-Fatihah*:

- {**Al-hamdu lillahi rabbil-'alamin, ar-rahman ar-rahim**} → Teologi: Guds väsen och egenskaper.
- {**Maliki yawmi d-din**} → Det kommande livet och räkenskapen.
- {**Iyyaka na'budu wa iyyaka nasta'in**} → Tron på qadar: människan är inte tvingad (ingen determinism), men inte heller oberoende — hon handlar och söker hjälp, men allt sker under Guds vilja och nåd.
- {**Ihdina s-sirat al-mustaqim...**} → Qadar och profetskap: vägen som leds av dem Gud välsignat, och avståndstagandet från dem som avvisat profeterna.

Rashid Ridas fem huvudsyften

Rashid Rida sammanfattar Koranens syften i fem punkter:

1. Tawhid
2. Löfte och hot (belöning och straff)
3. Dyrkan
4. Vägen till lycka och hur man vandrar den
5. Berättelser om de lyckliga och de olyckliga och deras egenskaper

Alla dessa teman återfinns i *al-Fatihah*.

Ibn 'Ashurs tre huvudsyften

Ibn 'Ashur formulerar Koranens övergripande syften i tre kategorier:

1. Lovprisning av Gud
2. Befallningar och förbud
3. Löfte och hot

Han menar att detta är Koranens huvudsyften, och att allt annat är kompletterande.

Varför dessa tre huvudsyften?

Ibn 'Ashur förklarar att:

- Livets yttersta mål är **lycka i båda världarna**, vilket uppnås genom **befallningar och förbud** → syfte 2.

Koranens övergripande syften i Surah al-Fatihah enligt mufassirun

- Befallningar och förbud kräver kunskap om **Vem som befäller**, dvs. Gud och Hans egenskaper → syfte 1.
- Full lydnad kräver **hopp om belöning och fruktan för straff** → syfte 3.

Detta stöds av hadithen om *Surat al-Ikhlās*, som "motsvarar en tredjedel av Koranen" eftersom den helt handlar om det första syftet: Guds enhet.

Fördjupning: Ibn 'Ashurs bredare klassificering

I sin inledning nämner Ibn 'Ashur att Koranens syften kan sammanfattas i åtta områden:

1. Rätt tro
2. Moralisk fostran
3. Lagstiftning
4. Samhällsstyrning
5. Berättelser om tidigare folk
6. Undervisning
7. Förmaning, varning och glädjebudskap
8. Miraklet (Koranens i'jaz)

Vid ett annat tillfälle sammanfattar han dem i två huvudkategorier:

- **Förmaning**
- **Lagstiftning**

Detta är inte motsägelser, utan variationer i uttryck beroende på sammanhang.

En syntes:

Koranens slutliga mål i fyra huvudsyften

Man kan sammanfatta Koranens övergripande mål i fyra huvudsyften:

1. **Lovprisning av Gud (tawhid)**
2. **Tazkiya (själens rening)** – vilket omfattar förmaning och dyrkan
3. **'Imran (civilisation och uppbyggnad)** – vilket omfattar lagstiftning och intellektuell vägledning genom berättelserna om de lyckliga och olyckliga
4. **Det kommande livet (al-ma'ad)** – där den slutliga rättvisan fullbordas: **{Varje själ ska fullt ut få vad den förtjänat, och ingen ska behandlas orätt}** (2:281)

Koranens två poler: Gud och människan

Koranens tal har två poler:

- **Avsändaren:** Gud, den Upphöjde
- **Mottagaren:** människan

Och dess arena är **skapelsen**, som består av:

- en del som redan är uppbyggd och där människan prövas i att inte förstöra,
- en del som är obebyggd och där människan prövas i att bygga upp.

Därför blir de centrala målen:

- **tazkiya,**
- **'imran,**
- och förståelsen av deras konsekvenser i det kommande livet.

Profeten ﷺ uttryckte denna relation i hadithen från Abu Shurayh al-Khuza'i:

"Gläd er! Vittnar ni inte att det inte finns någon gud utom Allah och att jag är Allahs sändebud?" De sade: "Jo." Han sade: "Denna Koran är ett rep — ena änden i Guds hand och den andra i era händer. Håll fast vid den, så kommer ni aldrig att gå vilse eller gå under." (Sahih Ibn Hibban)

KORANEN & SUNNAH

- [Bönen gudomlig befallning](#)
- [Nationalismens Uppkomst i den Muslimska Världen](#)
- ['Awrah för män och kvinnor inom och utanför bön](#)
- [Bönen mellan befallning och uphöjelse](#)
- [Regeln om att be i Haram-kläder](#)
- [Att upphöja Allahs befallning är att be](#)
- [Förstå Koranen](#)
- [Lycka eller elände i nästa liv](#)
- [Frågor och svar angående ahl al-Kitabs Kött](#)
- [Rasism: Finns det en lösning?](#)